

LATVIJAS UN PASAULES VĒSTURE

Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs (1. variants)

Atbildīgā par izdevumu Dace Saleniece

ISEC redakcija

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi.....	3
Mācību saturs.....	4
Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks	16
10. klase	16
11. klase	25
12. klase	33
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	44
Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums	46
Mācību līdzekļi	46
Mācību metodes.....	47

Ievads

Izglītības satura un eksaminācijas centra izstrādātais Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta “Latvijas un pasaules vēsture” programmas paraugs (turpmāk – programma) veidots atbilstoši Latvijas Republikas Vispārējās izglītības likumam un Ministru kabineta 2008. gada 2. septembra noteikumu Nr. 715 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem” 14. pielikumam “Latvijas un pasaules vēsture. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta standarts”.

Programma ir vispārējās vidējās izglītības programmas sastāvdaļa, kuru veido mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi, mācību saturs, mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks, mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni, mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums.

Piedāvātajai programmai ir ieteikuma raksturs. Pedagoģs var tematiskajā plānojumā konkretizēt un papildināt šīs programmas mācību saturu, tā apguves secību, mācību sasniegumu metodiskos paņēmienus, mācību līdzekļu un metožu uzskaitījumu. Pedagoģam ir tiesības veidot arī savu mācību priekšmeta programmu.

Programma veidota vispārīga, lai atspoguļotu vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta “Latvijas un pasaules vēsture” standartā minēto obligāto mācību saturu, īstenotu pamatprasības mācību satura apguvei un palīdzētu pedagoģiem organizēt mācību darbu.

Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi

Mācību priekšmeta mērķis

Sekmēt izglītojamā kā demokrātiskas un pilsoniskas sabiedrības locekļa identitātes daudzpusīgu attīstību, izzinot Latvijas, Eiropas un pasaules vēstures procesus.

Mācību priekšmeta uzdevumi

Apzināties vēstures zināšanu nozīmi pagātnes izpratnē un iespējamo personīgās un sabiedrības attīstības alternatīvu izvēlē.

Papildināt zināšanas un izpratni par svarīgākajiem Latvijas, Eiropas un pasaules vēstures notikumiem, cēloņsakarībām, procesiem.

Padziļināt zināšanas un izpratni par Latvijas valstiskuma vēsturisko attīstību.

Attīstīt analītiskās un sintezējošās darbības prasmes vēsturiskās informācijas avotu analizē, lai patstāvīgi un argumentēti vērtētu vēstures norises un attiecības starp pagātni un mūsdienām.

Mācību saturs

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
Indivīds un sabiedrība	Vēstures process un vēsture kā zinātne	<p>Vēstures zināšanu lietojums mūsdienu pasaules izzināšanā.</p> <p>Laika un telpas atspoguļojums vēstures avotos, vēsturnieku darbos, indivīdu un sabiedrības vēsturiskajā apziņā.</p> <p>Vēstures process un dažādi uzskati par to.</p> <p>Lokālais, nacionālais, reģionālais, Eiropas un globālais vēstures process senajos laikos un viduslaikos un dažādi viedokļi par to.</p>	<p>Vēstures periodizācija (viduslaiku un jauno laiku piemēri).</p> <p>Lokālais, nacionālais, reģionālais, Eiropas un globālais vēstures process viduslaikos un jaunajos laikos un dažādi viedokļi par to.</p>	Lokālais, nacionālais, reģionālais, Eiropas un globālais vēstures process jaunākajos laikos un dažādi viedokļi par to.
	Daudzveidīgā un mainīgā identitāte	<p>“Mēs” un “es” aizvēsturiskajā savācējsabiedrībā.</p> <p>Seno Austrumu sabiedrības “mēs” un “viņi”.</p> <p>Pilsonība un patriotisms antīkajā pasaulē.</p> <p>Viduslaiku Eiropas kristiešu izpratne par sabiedrību, korporatīvisms, korporatīvā un kristīgā identitāte.</p> <p>Kristīgā un nekristīgā pasaule.</p>	<p>Etniskā un kārtas identitāte viduslaiku Livonijā. Vācieši un nevācieši.</p> <p>Etniskā un kārtas identitāte Vidzemē, Latgalē un Kurzemē 17. un 18. gadsimtā.</p> <p>Nāciju un nacionālisma veidošanās Eiropā 19. gadsimtā. Nacionālā identitāte.</p> <p>Latviešu nācijas veidošanās.</p>	<p>Etniskās un politiskās nācijas Eiropā un pasaulē.</p> <p>Mūsdienu pasaules cilvēku daudzveidīgā identitāte(-es).</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
	Indivīda vieta vēstures procesos	<p>Aizvēsturiskās sabiedrības kolektīvisms.</p> <p>Indivīda lomas pieaugums ražotājsabiedrībā.</p> <p>Valdnieks un “ierindas” cilvēks Seno Austrumu valstīs.</p> <p>Antīkās pasaules cilvēku individuālisms un kosmopolītisms.</p> <p>Viduslaiku Eiropas cilvēka “bezpersoniskums”. Kanonisms literatūrā un mākslā.</p> <p>Sieviete antīkajā pasaulē un viduslaikos.</p> <p>Maķedonijas Aleksandrs, Gajs Jūlijs Cēzars, Oktaviāns Augusts, Jēzus Kristus, Muhameds, Kārlis Lielais.</p>	<p>Individuālisms Renesanses laikmetā.</p> <p>Brīvu un konkurētspējīgu indivīdu loma jauno laiku Eiropas vēsturē un eiropiešu ekspansijā pasaulē.</p> <p>Cilvēks un brīvības idejas apgaismotāju uzskatos, to realizācijas mēģinājumi ar reformu un revolūciju palīdzību.</p> <p>Indivīds un viņa vieta komunismā, fašismā, nacismā.</p> <p>Sieviete jaunajos laikos.</p> <p>Mārtiņš Luters, Valters Pletenbergs, Ivans IV Bargais, Kristofors Kolumbs, Elizabete I, Jēkabs Ketlers, Pēteris I, Luijs XIV, Napoleons.</p>	<p>Indivīds un viņa vieta komunismā, fašismā, nacismā.</p> <p>Individuālā un kolektīvā atbildība par dažāda veida genocīdu 20. gadsimtā.</p> <p>Sieviete dažādos politiskajos režīmos 20. gadsimtā.</p> <p>Krišjānis Valdemārs, Jānis Čakste, Kārlis Ulmanis, Vladimirs Ļeņins, Josifs Staļins, Benito Musolīni, Ādolfs Hitlers, Vinstons Čērčils, Ņikita Hruščovs, Džons Kenedijs, Mao Dzeduns, Rolands Reigans, Mihails Gorbačovs, Vaira Vīķe-Freiberga.</p>
	Personības vērtīborientācijas apzināšanās	<p>Aizvēstures un agro viduslaiku vēstures pieminekļi Latvijā.</p> <p>Antīkā demokrātija.</p>	<p>Viduslaiku un jauno laiku vēstures pieminekļi Latvijā.</p> <p>Republikāniskie institūti viduslaikos un jaunajos laikos.</p> <p>Dažādu pasaules civilizāciju sasniegumi un ieguldījums cilvēces kultūrā.</p> <p>Brīvības un vienlīdzības idejas apgaismības un revolūciju laikmetā.</p>	<p>Mūsdienu demokrātisko institūtu un pilsoniskas sabiedrības veidošanās 19. un 20. gadsimtā Latvijā un pasaulē.</p> <p>Kultūru un reliģiju daudzveidība mūsdienu pasaulē.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
Kultūrvide laikā un telpā	Ģeogrāfiskās vides un sabiedrības mijiedarbība	<p>Pirmatnējā kopiena. Savācējsabiedrība un tās atkarība no ģeogrāfiskās vides.</p> <p>Neolīts un neolītiskā revolūcija. Dabas izaicinājums.</p> <p>Senā civilizāciju rašanās cēloņi. Pārplūstošo upju ieleju civilizācijas.</p> <p>Ģeogrāfiskās vides ietekme uz sengrieķu sabiedrības modeli un attīstību.</p> <p>Stepju klejotāji un viņu sabiedrība.</p> <p>Iekšējā agrārā kolonizācija, jaunās saimniekošanas metodes viduslaiku Eiropā. Viduslaiku agrārās civilizācijas ietekme uz ģeogrāfisko vidi.</p>	<p>Iekšējā agrārā kolonizācija Livonijā.</p> <p>Izmaiņas Eiropas lauksaimniecībā un to ietekme uz ģeogrāfisko vidi viduslaiku beigās un jaunajos laikos (16.–18. gadsimtā).</p> <p>Rietumeiropas un Austrumeiropas saimniecības atšķirīgie attīstības ceļi un to dažādā ietekme uz ģeogrāfiskās ainavas veidošanos.</p> <p>Ģeogrāfiskās vides ietekme uz Senās Ķīnas, Senās Indijas, Japānas civilizāciju attīstību pirms Lielajiem ģeogrāfiskajiem atklājumiem.</p> <p>Ģeogrāfiskās vides ietekme uz Āfrikas un Amerikas tautu attīstību pirms Lielajiem ģeogrāfiskajiem atklājumiem.</p> <p>Industrializācijas ietekme uz vidi 19. gadsimtā, ekoloģiskās problēmas.</p>	<p>Industriālās un postindustriālās sabiedrības ietekme uz vidi 20. un 21. gadsimta sākumā.</p> <p>Globalizācija, pārapdzīvotība un ekoloģiskās problēmas.</p>
	Saimnieciskā darbība	<p>Lauksaimniecības sākumi. Zemkopība un lopkopība.</p> <p>Lauksaimniecība un tirdzniecība Senajos Austrumos, Antīkajā pasaulē, agro un attīstīto viduslaiku Eiropā.</p> <p>Viduslaiku pilsētas un to</p>	<p>Lauksaimniecība un tirdzniecība Livonijā.</p> <p>Lauksaimniecība, tirdzniecība, un darba dalīšana vēlo viduslaiku Eiropā.</p> <p>Izmaiņas sabiedrībā Lielo ģeogrāfisko atklājumu ietekmē.</p>	<p>Lauksaimniecība, tirdzniecība un rūpniecība industrializācijas laikmetā.</p> <p>Industrializācija Baltijas guberņās.</p> <p>Latvijas Republikas saimniecība 20. gadsimta 20.–30. gados.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
		saimniecības.	<p>Darba dalīšana pasaules mērogā. Metropoles un kolonijas.</p> <p>Lauksaimniecība un tirdzniecība Žečpospolitas Latgalē, Kurzemes hercogistē, Zviedrijas un Krievijas Vidzemē.</p> <p>Merkantilisms Eiropā un Kurzemes hercogistē.</p>	<p>Ekonomiskie procesi Eiropā un ASV starpkaru posmā. Ekonomiskā krīze.</p> <p>Ekonomikas attīstības tendences Rietumos un komunistiskajās valstīs pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Padomju Latvijas saimniecība un ekonomiskā krīze.</p> <p>Globālā ekonomika.</p>
	Civilizāciju kultūrmantojums	<p>Seno Austrumu civilizācijas un tās kultūra.</p> <p>Senā Grieķijas kultūra un sasniegumi.</p> <p>Hellēnisms – kopīgā Rietumu un Austrumu kultūra.</p> <p>Senās Romas kultūra un sasniegumi.</p> <p>Jūdaisms un kristietība.</p> <p>Kristīgās pasaules veidošanās un antīkā laikmeta noslēgums.</p> <p>Kristīgā viduslaiku Eiropa. Baznīcas sašķelšanās Romas un grieķu katoļu baznīcā.</p> <p>Pirmskristīgās Baltijas zemes.</p> <p>Islāms un islāma pasaules veidošanās.</p>	<p>Baltijas zemju kristianizācija – Livonijas un Lietuvas piemērs.</p> <p>Katoļu baznīcas krīze 14.–15. gadsimtā.</p> <p>Luterānisms un kalvinisms.</p> <p>Luterānisms un katolicisms Baltijas zemēs 16.–18. gadsimtā.</p> <p>Lielie ģeogrāfiskie atklājumi, Eiropas saskarsme ar Amerikas, Āfrikas un Āzijas tautām un civilizācijām.</p>	<p>Koloniālā sistēma un nacionālās atbrīvošanās kustības. “Trešās pasaules” problēmas.</p> <p>Islāma pasaule mūsdienās.</p> <p>Mūsdienu civilizācijas problēmas un izaicinājumi.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
		Kristīgās un islāma pasaules saskarsme.		
Sabiedrība, valsts un vara	Valsts un varas vēsture	<p>Seno Austrumu valstis: Ēģipte, šumeru pilsētvalstis, Babilonija, Asīrija, Persija. Seno Austrumu despotija.</p> <p>Polisa, polisu Grieķija. Atēnu demokrātija.</p> <p>Maķedonijas Aleksandra iekarojumi, lielvalsts un tās sabrukums, hellēnisko valstu izveide Austrumos.</p> <p>Romas pilsēta un Romas valsts izaugsme. Romas republika un impērija.</p> <p>Rietumromas sabrukums, barbaru karalistu uzbūve.</p> <p>Franku impērija un tās nozīme Eiropas vēsturē. Karolingi. Feodālisms.</p> <p>Laicīgās varas un baznīcas attiecības Rietumeiropā.</p> <p>Laicīgās varas un baznīcas attiecības Bizantijā.</p> <p>Kārtu pārstāvniecība un parlamentārisma sākumi Anglijā un Francijā.</p>	<p>Kārtu pārstāvniecība Livonijā.</p> <p>Eiropas valstis un reformācija. Ticības kari.</p> <p>Krievijas, Osmāņu Turcijas un Habsburgu impērijas.</p> <p>Modernas valsts veidošanās jaunajos laikos.</p> <p>Ģenerālštatu loma Lielās Franču revolūcijas laikā.</p> <p>Napoleona impērija un tās liktenis.</p>	<p>Parlamentārisma attīstība Eiropas valstīs un ASV 19. gadsimta otrajā pusē un 20. gadsimtā.</p> <p>Latvijas Republikas Saeima. Parlamentārisms un tā krīze Latvijā, Lietuvā un Igaunijā starpkaru posmā.</p> <p>Koloniālo lielvalstu sabrukums pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>PSRS un tās sabrukums.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
		Islāms un kalifa vara Austrumos. Mongoļu impērija un tās liktenis.		
	Baltijas, Eiropas un pasaules politiskās kartes veidošanās svarīgākie posmi	Romas impērija un Eiropas barbaru pasaule. Ķelti, ģermāņi, slāvi, balti un somugri. Lielā tautu staigāšana. Franku, vestgotu, ostgotu, langobardu un citu ģermāņu karalistes. Franku impērijas izveide un sabrukums. Vācijas, Itālijas un Francijas sākumi. Bizantijas impērija. Vikingu laikmets, pirmās valstis Austrumeiropā un Skandināvijā. Sadrumstalotība un centralizācijas tendences Eiropas politiskās kartes attīstībā 9.–13. gadsimtā. Etniskā un politiskā situācija Baltijas jūras reģiona zemēs 9.–13. gadsimtā.	Sadrumstalotība un centralizācijas tendences Eiropas politiskās kartes attīstībā 13.–16. gadsimtā. Livonijas valstis. Polijas–Lietuvas valsts, Krievijas impērija, Zviedrijas lielvalsts un to valdījumi Baltijā. Kurzemes hercogiste. Spānijas, Portugāles, Anglijas un Holandes koloniālās lielvalstis. Eiropa 17.–18. gadsimtā. Prūsija, Žečpospolita, Krievija, Francija. Vidzemes, Igaunijas, Latgales un Kurzemes iekļaušana Krievijas impērijā. ASV izveide. Eiropa Lielās Franču revolūcijas un Napoleona impērijas laikā. Vīnes sistēma.	Vīnes sistēmas sabrukums. Vācijas un Itālijas apvienošanās. Austroungārija. Trejsavienība un Antante. Pirmais pasaules karš. Eiropa pēc Pirmā pasaules kara. Latvija, Lietuva, Igaunija un citas jaunās valstis. Rībentropa–Molotova pakts. Baltijas valstu okupācija. Otrais pasaules karš Eiropā, Āfrikā, Āzijā un Klusā okeāna reģionā. Eiropa un pasaule pēc Otrā pasaules kara. ANO. Aukstais karš un dalītā pasaule. NATO, ES, Varšavas līgums, SEPP. Baltija PSRS sastāvā. Sociālistiskās sistēmas un PSRS sabrukums. Mūsdienu Eiropas un pasaules politiskā karte.

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
	Latvijas valstiskuma vēsture			<p>Jaunlatviešu kustība.</p> <p>“Jaunā strāva” un sociāldemokrātiskā kustība.</p> <p>1905. gada revolūcija, demokratizācijas un kultūrautonomijas prasības.</p> <p>Pirmais pasaules karš Latvijas teritorijā. Bēgļu kustība un latviešu strēlnieki.</p> <p>1917. gada Krievijas revolūcijas iespaids Baltijā. Latvijas autonomijas un neatkarības idejas.</p> <p>Latvijas Republikas proklamēšana. Vācbaltiešu un komunistiskais valstiskums 1918.–1920. gadā.</p> <p>Latvijas Republikas iekšpolitika un ārpolitika starpkaru periodā. Demokrātijas un autoritārisma tendences. K. Ulmaņa autoritārais režīms.</p> <p>Latvija un tās tauta Otrā pasaules kara gados. Padomju un nacistiskā okupācija.</p> <p>Otrā padomju okupācija.</p> <p>Latvija PSRS sastāvā. Padomju laika ietekme uz Latvijas sabiedrību, saimniecību un kultūru.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
				Cīņa par Latvijas neatkarības atjaunošanu. Atjaunotā Latvijas neatkarība.
Darbība	Informācijas avoti vēsturē un to lietošana	<p>Informācijas avotu par aizvēsturi, senajiem laikiem un viduslaikiem analizēšana, vērtēšana un klasificēšana, to lietošana vēstures procesa izzināšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā.</p> <p>Bibliotēku un interneta resursu izmantošana aizvēstures, seno laiku un viduslaiku vēstures izzināšanā.</p> <p>Dažādu ar aizvēsturi, senajiem laikiem, viduslaikiem un mūsdienām saistītu vēsturisko notikumu, procesu un personību salīdzināšana un analizēšana.</p> <p>Diskutēšana par likumsakarībām vēstures procesā.</p> <p>Deduktīvo un induktīvo metožu lietošana vēstures norišu pētīšanā un skaidrošanā.</p>	<p>Informācijas avotu par viduslaikiem un jaunajiem laikiem analizēšana, vērtēšana un klasificēšana, to lietošana vēstures procesa izzināšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā.</p> <p>Bibliotēku, muzeju un interneta resursu izmantošana viduslaiku un jauno laiku vēstures izzināšanā.</p> <p>Dažādu ar viduslaikiem, jaunajiem laikiem un mūsdienām saistītu vēsturisko notikumu, procesu un personību salīdzināšana un analizēšana, pamatojoties uz izvirzītajiem kritērijiem.</p> <p>Vēstures procesa likumsakarību analīze.</p> <p>Deduktīvo un induktīvo metožu lietošana vēstures norišu pētīšanā un skaidrošanā.</p> <p>Diskutēšana par vēstures procesa atspoguļojuma subjektivitāti un dažādu sabiedrības grupu viedokļu atšķirību analizēšana.</p>	<p>Informācijas avotu par jaunākajiem laikiem un mūsdienām analizēšana, vērtēšana un klasificēšana, to lietošana vēstures procesa izzināšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā.</p> <p>Bibliotēku, muzeju, interneta un arhīvu resursu izmantošana jaunāko laiku vēstures un mūsdienu izzināšanā.</p> <p>Dažādu ar jaunākajiem laikiem un mūsdienām saistītu vēsturisko notikumu, procesu un personību salīdzināšana un analizēšana, pamatojoties uz izvirzītajiem kritērijiem.</p> <p>Vēstures procesa likumsakarību un tā pētīšanas analīze.</p> <p>Deduktīvo un induktīvo metožu lietošana vēstures norišu pētīšanā un skaidrošanā.</p> <p>Vēstures procesa atspoguļojuma subjektivitātes raksturošana un dažādu sabiedrības grupu viedokļu atšķirību analizēšana.</p>

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
	Vēstures zināšanu izmantošana	<p>Zināšanu par aizvēsturi, senajiem laikiem un viduslaikiem izmantošana vēstures situāciju un mūsdienu pasaules skaidrojumā.</p> <p>Aizvēstures, seno laiku un viduslaiku vēstures dažādo zinātnisko interpretāciju analizēšana.</p> <p>Aizvēstures, seno laiku un viduslaiku faktu apkopošana sava viedokļa pamatošanai un atšķirīgu viedokļu analīzei.</p> <p>Aizvēstures, seno laiku un viduslaiku vēstures dažādu periodizāciju un vēstures notikumu vērtējumu analizēšana.</p> <p>Diskutēšana par pretrunīgiem jautājumiem aizvēstures, seno laiku un viduslaiku vēstures procesā.</p> <p>Eiropas un pasaules vēstures raksturošana ar Latvijas vēstures piemēriem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vēstures zinātnes attīstība un arheoloģisko kultūru interpretācijas maiņa (seneiropieši, somugri, balti); ▪ barbaru un antīkās pasaules kontakti un Romas ietekme Ziemeļeiropā; ▪ vēstures procesa attīstība un 	<p>Zināšanu par viduslaikiem un jaunajiem laikiem izmantošana pretrunīgu vēstures situāciju un mūsdienu pasaules skaidrojumā.</p> <p>Viduslaiku un jauno laiku vēstures dažādo zinātnisko interpretāciju analizēšana.</p> <p>Viduslaiku un jauno laiku faktu apkopošana sava viedokļa pamatošanai un atšķirīgu viedokļu analīzei.</p> <p>Viduslaiku un jauno laiku vēstures dažādu periodizāciju un vēstures notikumu vērtējumu analizēšana.</p> <p>Diskutēšana par pretrunīgiem jautājumiem viduslaiku un jauno laiku vēstures procesā.</p> <p>Eiropas un pasaules vēstures raksturošana ar Latvijas vēstures piemēriem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ baznīcas laicīgā vara viduslaikos (ordenis un bīskapijas); ▪ Hanza un viduslaiku tirdzniecība (viduslaiku Rīga); ▪ muižas un dzimtbūšanas veidošanās Austrumeiropā; ▪ reformācijas un kontrreformācijas izpausmes; ▪ merkantilisma politikas 	<p>Zināšanu par 20. gadsimta vēsturi izmantošana sarežģītu un pretrunīgu vēstures situāciju un mūsdienu pasaules skaidrojumā.</p> <p>20. gadsimta vēstures dažādo zinātnisko interpretāciju analizēšana.</p> <p>20. gadsimta vēstures faktu apkopošana sava viedokļa pamatošanai un atšķirīgu viedokļu analīzei.</p> <p>20. gadsimta vēstures dažādu periodizāciju un vēstures notikumu vērtējumu analizēšana.</p> <p>Diskutēšana par pretrunīgiem jautājumiem 20. gadsimta vēstures procesā.</p> <p>Eiropas un pasaules vēstures raksturošana ar Latvijas vēstures piemēriem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nacionālisma un sociālisma kustību centieni; ▪ Pirmā pasaules kara ietekme uz sabiedrību (patriotisms, dzīve piefrontes zonā, brāļošānās frontē); ▪ nacionālu valstu proklamēšanas iespējas 1918. gadā; ▪ Austrumeiropas jauno nacionālo

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
		<p>vikingu ietekme Austrumeiropā agrajos viduslaikos;</p> <ul style="list-style-type: none"> Ziemeļu krusta kari. 	<p>izpaušmes 17. gadsimtā (hercoga Jēkaba politika);</p> <ul style="list-style-type: none"> apgaismotāju darbība (Merķelis, Herders, Broce u. c.); sabiedrības modernizācijas izpaušmes 19. gadsimtā. 	<p>valstu attīstības problēmas 20. gadsimta 20.–30. gados;</p> <ul style="list-style-type: none"> padomju režīma izpaušmes un ietekme uz visām dzīves jomām 20. gadsimta 50.–80. gados; neatkarības un antikomunistiskie centieni 20. gadsimta 80. gadu beigās; postkomunistiskās sabiedrības attīstības problēmas.
	Vēstures norišu interpretēšana dažādās darba formās	<p>Referātu un prezentāciju tēmas (vienam izglītojamajam pēc izvēles 1–2 tēmas mācību gadā):</p> <ul style="list-style-type: none"> seno somugru un baltu kultūras liecības; ģimene, nodarbošanās, ticējumi un maģija pirmatnējā sabiedrībā (atsevišķi referāti pēc E. Bjoka “Janoami”; D. Lokvuda. “Esmu aborigēns”; T. Malorī. “Tules pēdējie karaļi”); Atlantīda – mīts vai zudusi civilizācija (pēc interneta resursiem); grieķu dievi un viņu savstarpējās attiecības kā sengrieķu polisas sabiedrības spogulis; Platons par valsti; 	<p>Referātu un prezentāciju tēmas (vienam izglītojamajam pēc izvēles 1–2 tēmas mācību gadā):</p> <ul style="list-style-type: none"> Livonijas valstu iekšpolitika (pēc Vartberges Hermaņa Livonijas hronikas); Livonijas un tās kaimiņu attiecības (pēc Vartberges Hermaņa Livonijas hronikas); vai Renesanses laikmeta māksla ir bezdievīga? (pēc http://witcombe.sbc.edu); ticība un baznīca Eiropā 15. gadsimta beigās un 16. gadsimta sākumā (pēc Roterdamas Erasma “Muļķības slavinājums”); reformācija Livonijā (pēc B. Rusova “Livonijas hronika”); 	<p>Referātu, prezentāciju (vienam izglītojamajam pēc izvēles 1–2 tēmas mācību gadā) un zinātniskā darba tēmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> jaunlatviešu centieni atspoguļojums “Pēterburgas Avīzēs” (pēc http://www.historia.lv/alfabets/Pe/peterb_aviz/teksti/); industriālās kultūras pieminekļi Latvijā, Eiropā un pasaulē (pēc interneta resursiem); 1905. gada revolūcijas atspoguļojums latviešu literātu darbos; Latvijas valstiskuma alternatīvas (pēc “Dokumenti stāsta” un http://www.historia.lv);

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ romiešu attieksme pret kaimiņu tautām (pēc T. Līvija “Hannibals pret Romu”; G. J. Cēzara “Piezīmes par gallu karu”); ▪ Cēzara kā politiķa raksturojums (pēc Plutarha “Tālo gadsimtu slava”); ▪ Baltijas tautības Indriķa un Atskaņu hroniku tēlojumā. <p>Pārspriedumu tēmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Senās Grieķijas mantojums mūsdienās. ▪ Kāpēc kristīgā ticība un islāms kļuva par pasaules reliģijām? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tirgotāji, karavīri, garīdznieki u. c. renesanses laikmetā (pēc Dž. Bokačo “Dekameron”); ▪ baroka mākslas šedevri (pēc http://witcombe.sbc.edu); ▪ Baltijas sabiedrība 17. gadsimtā tā laika domātāju tēlojumā (pēc H. Samsona, P. Einhorna, G. Manceļa, J. Reitera darbu un sprediķu fragmentiem antoloģijā “Ideju vēsture”); ▪ apgaismotāju uzskati (atsevišķi referāti pēc G. Merķeļa “Latvieši”; G. Merķelis “Kultūrvēsturiski raksti”; D. Didro “Domas par dabas interpretāciju. Matērijas un kustības filozofiskie principi”; J. G. Herdera darbu izlase; Š. Monteskjē “Persiešu vēstules”). <p>Pārspriedumu tēmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Livonijas ordenis un bīskapijas – svešzemnieku okupācijas režīms vai Latvijas teritorijas eiropizētājas. ▪ Amerikas atklāšana – Eiropas civilizācijas augšupejas sākums un seno amerikāņu traģēdija. ▪ Hercoga Jēkaba kolonijas Tobago un Gambijā – Latvijas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nacistu propagandas paņēmieni (pēc interneta resursiem http://www.calvin.edu/academic/cas/gpa/ww2era.htm); ▪ komunistu propagandas paņēmieni (pēc http://posters.nce.butobi.net); ▪ K. Ulmaņa autoritārais režīms tā laika literātu darbos un laikabiedru atmiņās; ▪ padomju laika politika, ideoloģija sadzīve, mode u. c. tā laika žurnālu atspoguļojumā (atsevišķi referāti pēc žurnālu “Zvaigzne”, “Liesma”, “Draugs”, “Lauku Dzīve”, “Sieviete” materiāliem); ▪ vidējās paaudzes laikabiedru atmiņas par padomju laiku; ▪ vidējās paaudzes laikabiedru atmiņas par hipiju kultūru; ▪ atmodas notikumi tā laika preses tēlojumā. <p>Pārspriedumu tēmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Latviešu strēlnieki – Krievijas propagandas upuri vai dzimtenes brīvības cīnītāji. ▪ Latvijas neatkarības iegūšana – laimīga nejaušība vai

Mācību satura komponents	Mācību priekšmeta obligātais saturs	10. klase	11. klase	12. klase
			<p>vēstures lepnums vai koloniālisma precedents.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lielās franču revolūcijas mantojums. 	<p>likumsakarīga vēstures procesa iznākums.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ K. Ulmaņa autoritārā režīma loma Latvijas vēsturē – fakti un viedokļi. ▪ Kāpēc attieksme pret 1940. gada vēstures notikumiem Latvijā šķēļ sabiedrību mūsdienās? ▪ Padomju laika kultūrvēsturiskais mantojums. ▪ Kodolieroči – drauds cilvēcei vai garants pret Trešo pasaules karu. ▪ Mans vērtējums Latvijas dalībai Eiropas Savienībā un NATO.

Mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks

Sasniedzamais rezultāts mācību satura apguves laikā, kas raksturo izglītojamo attieksmes, norādīts slīprakstā.

10. klase

1. Kas ir vēsture (11% no kopējā mācību stundu skaita)

- 1.1. vēstures nozīme cilvēka un sabiedrības dzīvē;
- 1.2. vēstures process, tā atspoguļojuma subjektīvisms;
- 1.3. lokālā, nacionālā, Eiropas un pasaules vēsture.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Apzinās vēstures izzināšanas nepieciešamību sevis un sabiedrības izpratnē, tās noderīgumu dažādās profesijās.</p> <p>Izprot vēsturi kā zinātni, kas attīstās, mainoties vēstures avotu pieejamībai.</p> <p>Izprot vēstures atspoguļojuma subjektivitāti.</p> <p>Raksturo svarīgākos Latvijas un globālās vēstures virzienus.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>		

2. Aizvēsture (11% no kopējā mācību stundu skaita)

- 2.1. aizvēstures nozīme cilvēces vēsturē un tās pētīšana;
- 2.2. pirmatnējā savācējsabiedrība;
- 2.3. neolītiskā revolūcija un ražotājsabiedrība.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot indivīda lomu pirmatnējā sabiedrībā.</p> <p>Izprot aizvēsturiskā (savācējsabiedrības) kolektīvisma cēloņus un izpausmes.</p> <p>Analizē cilvēku identitāti aizvēsturē.</p> <p>Raksturo sievietes lomu pirmatnējā sabiedrībā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>	<p>Izprot savācējsabiedrības atkarību no dabas aizvēsturiskajā laikmetā.</p> <p>Izprot neolītiskās “revolūcijas” būtību un tās globālās sekas.</p> <p>Izprot ražotājsaimniecības un ģeogrāfiskās vides mijiedarbību, prot to raksturot ar piemēriem.</p>	

3. Senākās civilizācijas (7% no kopējā mācību stundu skaita)

- 3.1. civilizāciju rašanās Divupē un Ēģiptē;
- 3.2. Seno Austrumu valdniecība un sabiedrība;
- 3.3. senākās valstis Divupē un Ēģiptē.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo Seno Austrumu valdniecības pamatprincipus un izprot indivīda stāvokli Austrumu despotijās.</p> <p>Analizē cilvēku identitāti Senajos Austrumos.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>	<p>Izprot ražotājsaimniecības un ģeogrāfiskās vides mijiedarbību, prot to raksturot ar piemēriem.</p> <p>Izprot ģeogrāfiskās vides lomu Seno Austrumu civilizācijas izveidē un attīstībā.</p> <p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Senajos Austrumos.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Senajos Austrumos.</p> <p>Raksturo Seno Austrumu kultūras sasniegumus.</p>	<p>Izprot Seno Austrumu despotiju, izveides cēloņus un būtību.</p> <p>Raksturo Asīrijas, Babilonijas un Persijas lielvalstu izveides cēloņus, bojāejas cēloņus.</p>

4. Senā Grieķija (12% no kopējā mācību stundu skaita)

- 4.1. sengrieķu polisa un tās sabiedrība;
- 4.2. Atēnu demokrātija;
- 4.3. sengrieķu kultūras sasniegumi. Hellēnisms.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo vēstures procesu senajos laikos.</p> <p>Izprot grieķu polisas patriotisma, hellēniskā kosmopolītisma cēloņus.</p> <p>Raksturo indivīda lomu antīkajā pasaulē.</p> <p>Analizē cilvēku identitāti Senajā Grieķijā.</p> <p>Raksturo sievietes lomu sengrieķu sabiedrībā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Maķedonijas Aleksandra lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot ģeogrāfiskās vides lomu sengrieķu polisu civilizācijas tipa izveidē un attīstībā.</p> <p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Senās Grieķijas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Senās Grieķijas vēsturē.</p> <p>Raksturo darba dalīšanu seno grieķu pasaulē (kolonijas un metropoles).</p> <p>Izprot sengrieķu un hellēniskās civilizācijas devumu Eiropas kultūrā.</p> <p>Analizē seno grieķu un Austrumu civilizāciju saskarsmi un tās daudzveidīgās izpausmes un sekas.</p>	<p>Izprot antīko polisu būtību, raksturo tās atšķirības no Seno Austrumu sabiedrībām.</p> <p>Raksturo Aleksandra lielvalsts izveides un bojā ejas cēloņus.</p>

5. Senā Roma (13% no kopējā mācību stundu skaita)

- 5.1. Romas republika un impērija. Romiešu kaimiņi. Iekarojumi un pārvalde;
- 5.2. seno romiešu sabiedrība;
- 5.3. romiešu kultūras sasniegumi. Senās Romas nozīme Eiropas civilizācijas vēsturē.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību.</p> <p>Izprot Senās Romas pilsonības pamatprincipus.</p> <p>Raksturo indivīda lomu antīkajā Romā.</p> <p>Analizē cilvēku identitāti Senajā Romā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Gaja Jūlija Cēzara un Oktaviāna Augusta lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Senās Romas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Senās Romas vēsturē.</p> <p>Raksturo darba dalīšanu Romas impērijā.</p>	<p>Raksturo Romas lielvalsts izveides un bojāejas cēloņus.</p> <p>Izprot atšķirības starp antīko un Eiropas barbaru (ķeltu, ģermāņu, slāvu, baltu un somugru) pasauli senajos laikos.</p>

6. Agrie viduslaiki Eiropā un Baltijā (15% no kopējā mācību stundu skaita)

- 6.1. barbaru karalistes Rietumeiropā. Viduslaiku sabiedrības veidošanās;
- 6.2. franku un Bizantijas impērijas;
- 6.3. vikingi un viņu loma Eiropas vēsturē. Krievzeme;
- 6.4. Baltija agrajos viduslaikos.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot vēsturi kā zinātņi, kas attīstās, mainoties vēstures avotu pieejamībai.</p> <p>Izprot vēstures atspoguļojuma subjektivitāti.</p> <p>Analizē cilvēku identitāti barbaru karalistēs un pie Baltijas etnosiem.</p> <p>Izprot etniskās identitātes veidošanos Latvijā un Eiropā agrajos viduslaikos.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Kārļa Lielā lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot ģeogrāfiskās vides lomu viduslaiku Eiropas kā agrāras civilizācijas izveidē un attīstībā.</p> <p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi agro viduslaiku Eiropas (un Baltijas) kā agrāras civilizācijas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi agro viduslaiku Eiropas un Baltijas vēsturē.</p> <p>Raksturo Latvijas agro viduslaiku kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo valsts institūciju attīstību agro viduslaiku Eiropā.</p> <p>Zina agro viduslaiku Eiropas politisko karti un raksturo būtiskākās izmaiņas tajā.</p> <p>Raksturo franku un Bizantijas lielvalstis.</p> <p>Raksturo Baltijas politisko un etnisko karti agrajos viduslaikos (pirms krusta kariem).</p>

7. Kristietības izcelsme un kratīgās pasaules izveidošanās (11% no kopējā mācību stundu skaita)

- 7.1. jūdaisms un kristietība;
- 7.2. kristietības izplatība Senajā Romā un barbaru karalistēs;
- 7.3. kristīgā baznīca. Latīņu un grieķu baznīcas veidošanās;
- 7.4. viduslaiku kristiešu telpas un laika redzējums.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo kristietības izplatību kā vēstures globālu procesu.</p> <p>Izprot un analizē kristīgo identitāti viduslaikos.</p> <p>Izprot viduslaiku Eiropas sabiedrības un pasaules dalījumu kristīgajā un nekristīgajā sabiedrībā un pasaulē.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Jēzus lomu vēsturē.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p>	<p>Izprot jūdaisma un kristietības mācību pamatus, raksturo kristietības ietekmi Eiropas civilizācijas attīstībā.</p> <p>Raksturo Eiropas Rietumu un Eiropas Austrumu kristīgās kultūras izpausmes.</p> <p>Analizē kristīgās un nekristīgās civilizācijas saskarsmi.</p>	<p>Izprot garīgās varas būtību un tās izpausmes viduslaiku Eiropā.</p>

8. Islāms un islāma pasaule (6% no kopējā mācību stundu skaita)

- 8.1. islāma reliģijas rašanās un būtība;
- 8.2. arābu ekspansija un kalifāta izveide;
- 8.3. islāma izplatība Āzijā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo islāma izplatību kā vēstures globālu procesu.</p> <p>Analizē musulmanisko identitāti.</p> <p>Raksturo sievietes lomu islāma pasaulē.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Muhameda lomu vēsturē.</p> <p><i>Ir toleranta attieksme pret kultūras un reliģiju daudzveidību.</i></p>	<p>Izprot ģeogrāfiskās vides lomu arābu civilizācijas izveidē un attīstībā.</p> <p>Raksturo arābu kultūras sasniegumus.</p>	<p>Raksturo arābu kalifāta izveidi un sabrukumu.</p> <p>Izprot laicīgās un garīgās varas būtību un izpausmes islāma pasaulē.</p>

9. Attīstītie viduslaiki (14% no kopējā mācību stundu skaita)

- 9.1. izmaiņas Eiropas saimniecībā. Pilsētu rašanās;
- 9.2. feodālisms. Sadrumstalotības un centralizācijas tendences Eiropā;
- 9.3. krusta kari.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot viduslaiku Eiropas sabiedrības korporatīvismu.</p> <p>Analizē kārtu identitāti viduslaiku Eiropā.</p> <p>Izprot viduslaiku skatījumu uz personības un sabiedrības attiecībām.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi attīstīto viduslaiku Eiropas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi attīstīto viduslaiku Eiropas vēsturē.</p> <p>Analizē kristīgās un islāma civilizācijas, kā arī kristīgās un pagānu pasaules saskarsmi krusta karu laikmetā.</p>	<p>Izprot laicīgās un garīgās varas būtību un izpausmes viduslaiku Eiropā.</p> <p>Raksturo valsts institūciju attīstību attīstīto viduslaiku Eiropā.</p> <p>Raksturo pirmos Eiropas parlamentus.</p>

11. klase

1. Viduslaiku Livonija un Lietuva (9% no kopējā mācību stundu skaita)

- 1.1. Livonijas izveide, tās politiskā un sociālā uzbūve;
- 1.2. Livonijas vācu un nevācu sabiedrība;
- 1.3. Lietuvas lielkunigaitija.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot vēstures avotu funkcijas un nozīmi vēstures zinātnē.</p> <p>Raksturo Latvijas vēstures procesa virzību pēc krusta kariem.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par nacionālo vēstures procesu attīstību.</p> <p>Izprot cilvēku dažādās identitātes viduslaiku Livonijā un Lietuvā.</p> <p>Izprot etniskās identitātes veidošanos Latvijā un Lietuvā.</p> <p>Pamato viduslaiku kultūras pieminekļu un kultūras mantojuma aizsardzības, kopšanas un saglabāšanas nepieciešamību un <i>īsteno to praksē</i>.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Latvijas vēsturē.</p> <p>Raksturo kristianizācijas nozīmi un daudzveidīgās sekas Latvijas vēsturē.</p> <p>Raksturo Latvijas viduslaiku kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Izprot laicīgās un garīgās varas būtību un izpausmes viduslaiku Livonijā.</p> <p>Raksturo Livonijas valsts institūcijas.</p> <p>Raksturo Livonijas landtāgus kā parlamentārisma iedīgļus.</p> <p>Raksturo Livonijas valstu lomu Latvijas un Baltijas reģiona vēsturē.</p>

2. Eiropa vēlajos viduslaikos (13% no kopējā mācību stundu skaita)

- 2.1. izmaiņas Eiropas saimniecībā un sabiedrībā;
- 2.2. Eiropas politiskās kartes izmaiņas. Krievijas un Osmāņu impērijas;
- 2.3. Baltija viduslaiku un jauno laiku mijā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību.</p> <p>Analizē latviskās identitātes veidošanos Livonijā.</p> <p>Izprot etniskās un nacionālās identitātes veidošanos Latvijā un Eiropā.</p> <p>Raksturo un izprot indivīda stāvokli vēlo viduslaiku Eiropā un Osmaņu impērijā.</p> <p>Izprot vēlo viduslaiku Eiropas sabiedrības korporatīvismu.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Ivana IV Bargā lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi vēlo viduslaiku Latvijas un Eiropas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi viduslaiku Latvijas un Eiropas vēsturē.</p> <p>Raksturo darba dalīšanu vēlo viduslaiku Eiropā.</p> <p>Raksturo Eiropas Austrumu kristīgās kultūras izpausmes.</p>	<p>Izprot Austrumu despotiju būtību.</p> <p>Raksturo Hābsburgu, Krievijas un Osmāņu lielvalstu izveides cēloņus.</p>

3. Renesanse un reformācija (13% no kopējā mācību stundu skaita)

- 3.1. renesanses kultūras dzimšana Ziemeļtālījā un izplatība Eiropā;
- 3.2. humānisti un humānisms;
- 3.3. baznīca un sabiedrība viduslaiku beigās. Reformatori un reformācija. Kонтрреформācija;
- 3.4. Baltija reformācijas un контрреформācijas laikmetā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot renesanses laikmeta individuālisma cēloņus.</p> <p>Izprot indivīda lomu Rietumu sabiedrībā.</p> <p>Raksturo sievietes lomas evolūciju vēstures procesā, pārejot no viduslaikiem uz jaunajiem laikiem.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Mārtiņa Lutera, Valtera fon Pletenberga lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot tirdzniecības nozīmi Eiropas vēsturē.</p> <p>Raksturo kristietības ietekmi jauno laiku Eiropas civilizācijas attīstībā.</p> <p>Raksturo Eiropas Rietumu kristīgās kultūras izpausmes.</p> <p>Raksturo reformācijas un контрреформācijas laikmeta Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Zina Eiropas politisko karti un raksturo būtiskākās izmaiņas tajā renesanses un reformācijas laikmetā.</p> <p>Raksturo Baltijas politiskās kartes attīstību viduslaiku un jauno laiku mijā.</p>

4. Lielie ģeogrāfiskie atklājumi. Amerikas, Ķīnas, Indijas un Japānas civilizācijas (11% no kopējā mācību stundu skaita)

- 4.1. eiropiešu pārokeāna braucieni, to cēloņi un sekas;
- 4.2. Amerikas, Āfrikas, Ķīnas, Indijas un Japānas civilizācijas, to sasniegumi;
- 4.3. Eiropas saskarsme ar Amerikas, Āfrikas un Āzijas civilizācijām. Koloniālisms.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Izprot etniskās un nacionālās identitātes veidošanos pasaulē jaunajos laikos.</p> <p>Izprot indivīda lomu pirmatnējā (Āfrikas, Amerikas) sabiedrībā.</p> <p>Raksturo Austrumu (Japānas, Ķīnas, Indijas) valdniecības pamatprincipus un izprot indivīda stāvokli Austrumu despotijās.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību Eiropas ekspansijas kontekstā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Kristofora Kolumba un Elizabetes I lomu vēsturē.</p> <p><i>Ir toleranta attieksme pret kultūru daudzveidību.</i></p>	<p>Izprot ražotājsaimniecības un ģeogrāfiskās vides mijiedarbību, prot to raksturot ar Āzijas, Āfrikas un Amerikas vēstures piemēriem.</p> <p>Izprot ģeogrāfiskās vides lomu dažādu Āzijas, Āfrikas un Amerikas civilizācijas tipu izveidē un attīstībā.</p> <p>Izprot pārokeāna tirdzniecības attīstības tendences pasaules vēsturē.</p> <p>Raksturo darba dalīšanas sākumus pasaulē.</p> <p>Raksturo Āzijas, Āfrikas un Amerikas tautu kultūras sasniegumus.</p> <p>Analizē civilizāciju saskarsmi un tās daudzveidīgās izpausmes un sekas.</p>	<p>Izprot Austrumu (Ķīnas, Japānas) despotiju būtību.</p> <p>Zina jauno laiku pasaules politisko karti pēc Lielajiem ģeogrāfiskajiem atklājumiem.</p> <p>Izprot koloniālisma būtību, zina pirmās lielākās koloniālās impērijas.</p>

5. Eiropa un pasaule absolūtisma un apgaismības laikmetā (14% no kopējā mācību stundu skaita)

- 5.1. saimnieciskās, sociālās izmaiņas Eiropā 17. un 18. gadsimtā;
- 5.2. absolūtisms, tā cēloņi, izpausmes un sekas;
- 5.3. politiskie procesi Eiropā un pasaulē;
- 5.4. apgaismotāji un apgaismība.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo indivīda lomas pieaugumu apgaismības laikmetā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Luija XIV, Pētera I lomu vēsturē.</p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences Eiropā absolūtisma un apgaismības laikmetā.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Eiropā un pasaulē absolūtisma un apgaismības laikmetā.</p> <p>Raksturo darba dalīšanu Eiropā un pasaulē absolūtisma un apgaismības laikmetā.</p>	<p>Raksturo valsts institūciju attīstību Eiropā un pasaulē absolūtisma un apgaismības laikmetā.</p> <p>Raksturo parlamentārisma attīstību vēsturē absolūtisma un apgaismības laikmetā.</p>

6. Baltija absolūtisma un apgaismības laikmetā (20% no kopējā mācību stundu skaita)

- 6.1. Žečpospolita un tās politika Latgalē;
- 6.2. Zviedrija un tās politika Vidzemē;
- 6.3. Kurzemes un Zemgales hercogiste;
- 6.4. Baltijas nonākšana Krievijas impērijā. Krievijas politika Baltijā;
- 6.5. Baltijas sabiedrība 17. un 18. gadsimtā. Apgaismība Baltijā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo svarīgākos Latvijas vēstures virzienus.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo un nacionālo vēstures procesu attīstību.</p> <p>Raksturo kārtu un reģionālo identitāti jaunajos laikos Kurzemē, Vidzemē un Latgalē.</p> <p>Izprot etniskās un nacionālās identitātes veidošanos Latvijā.</p> <p>Pamato jauno laiku kultūras pieminekļu un kultūras mantojuma aizsardzības, kopšanas un saglabāšanas nepieciešamību un <i>īsteno to praksē</i>.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Jēkaba Ketlera lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijas jauno laiku vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Latvijas jauno laiku vēsturē.</p> <p>Raksturo darba dalīšanas vēsturi Eiropā.</p> <p>Raksturo jauno laiku Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo Baltijas politiskās kartes attīstību jaunajos laikos.</p> <p>Raksturo valsts institūciju attīstību Latvijā jaunajos laikos.</p> <p>Raksturo Kurzemes hercogistes, Zviedrijas, Polijas–Lietuvas, Krievijas lomu Latvijas un Baltijas reģiona vēsturē.</p>

7. Lielā franču revolūcija (9% no kopējā mācību stundu skaita)

- 7.1. Lielās franču revolūcijas cēloņi, gaita, izpausmes un sekas;
- 7.2. Napoleona impērija.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Raksturo indivīda lomas pieaugumu revolūciju laikmetā.</p> <p>Raksturo autoritārisma un totalitārisma attiecības ar indivīdu.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē.</p> <p>Raksturo sievietes lomas sabiedrībā pieaugumu revolūciju laikmetā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Napoleona lomu vēsturē.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p>	<p>Raksturo Lielo franču revolūciju kā Rietumu kultūras izpausmi.</p>	<p>Raksturo būtiskākās izmaiņas Eiropas politiskajā kartē Lielās franču revolūcijas un Napoleona politikas ietekmē.</p> <p>Raksturo valsts institūciju attīstību Lielās franču revolūcijas un Napoleona politikas ietekmē.</p> <p>Raksturo parlamentārisma attīstību Lielās franču revolūcijas laikā.</p>

8. Baltija, Eiropa un pasaule industrializācijas laikmetā 19. gadsimta pirmajā pusē (11% no kopējā mācību stundu skaita)

- 8.1. industriālā revolūcija, modernizācija un tās ekonomiskās un sociālās sekas Eiropā un Baltijā;
- 8.2. ideoloģijas (konservatīvisms, liberālisms, nacionālisms);
- 8.3. Vīnes sistēma. ASV attīstība.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara
<p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību 19. gadsimta pirmajā pusē.</p> <p>Izprot etniskās un nacionālās identitātes veidošanos Latvijā, Eiropā un pasaulē 19. gadsimta pirmajā pusē.</p> <p>Analizē cilvēku nacionālo identitāti.</p> <p>Izprot atsvešinātības cēloņus un izpausmes industriālā un postindustriālā laikmetā.</p> <p>Analizē indivīda un sabiedrības attiecību modeļus dažādās ideoloģijās (konservatīvismā, liberālismā, nacionālismā).</p> <p>Raksturo sievietes lomu sabiedrībā industrializācijas laikmetā.</p>	<p>Izprot industriālās sabiedrības ietekmi uz vidi.</p> <p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences 19. gadsimta Latvijas un Eiropas vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi 19. gadsimta Latvijas, Eiropas un pasaules vēsturē.</p> <p>Izprot industrializācijas būtību un nozīmi Latvijas, Eiropas un pasaules vēsturē.</p>	<p>Raksturo valsts institūciju attīstību 19. gadsimta pirmajā pusē.</p> <p>Raksturo parlamentārisma vēsturi 19. gadsimta pirmajā pusē.</p> <p>Zina Eiropas un pasaules politisko karti un raksturo būtiskākās izmaiņas tajā 19. gadsimta pirmajā pusē.</p>

12. klase

1. Baltija, Eiropa un pasaule industrializācijas laikmetā 19. gadsimta otrajā pusē (15% no kopējā mācību stundu skaita)

- 1.1. industrializācija un modernizācija, to ekonomiskās un sociālās sekas Baltijā, Eiropā un pasaulē;
- 1.2. ideoloģijas (nacionālisms, šovinisms, sociālisms, komunisms, anarhisms u. c.);
- 1.3. politiskie un starptautiskie procesi Eiropā un pasaulē. Koloniālisms un imperiālisms;
- 1.4. nacionālās kustības Latvijā un Baltijā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos Latvijas un globālās vēstures virzienus 19. gadsimta otrajā pusē.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību 19. gadsimta otrajā pusē.</p> <p>Izprot nacionālās identitātes veidošanos Latvijā, Eiropā un pasaulē jaunajos laikos.</p> <p>Analizē indivīda un sabiedrības attiecību modeļus dažādās ideoloģijās (sociālismā, komunismā, anarhismā u. c.).</p> <p>Raksturo sievietes lomu sabiedrībā industrializācijas laikmetā.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Krišjāņa Valdemāra lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot industriālās sabiedrības ietekmi uz vidi.</p> <p>Raksturo darba dalīšanu Eiropā un pasaulē 19. gadsimtā.</p> <p>Raksturo industriālā laikmeta Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo valsts institūciju attīstību Eiropā 19. gadsimta otrajā pusē.</p> <p>Raksturo parlamentārisma vēsturi 19. gadsimta otrajā pusē.</p> <p>Zina Eiropas un pasaules politisko karti un raksturo būtiskākās izmaiņas tajā 19. gadsimta pirmajā pusē.</p> <p>Izprot koloniālisma būtību un sekas, zina lielākās koloniālās impērijas.</p> <p>Prot raksturot, skaidrot un analizēt genocīdu un noziegumus pret cilvēci koloniālisma vēsturē.</p>	<p>Raksturo Latvijas nacionālās idejas un kultūrautonomijas idejas rašanos.</p>

2. Pirmais pasaules karš. Latvijas valstiskās neatkarības iegūšana (9% no kopējā mācību stundu skaita)

- 2.1. Pirmā pasaules kara cēloņi, iegansti un gaita;
- 2.2. Pirmā pasaules kara darbība Latvijas teritorijā. Latviešu strēlnieki;
- 2.3. revolūcija un pilsoņu karš Krievijā. Pirmā pasaules kara beigas. Vācijas un Austroungārijas sabrukums;
- 2.4. Latvijas valsts proklamēšana un neatkarības cīņas.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību Pirmā pasaules kara laikā.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību Pirmā pasaules kara laikā.</p> <p>Raksturo sievietes lomas sabiedrībā straujās izmaiņas Pirmā pasaules kara gados.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Vladimira Ļeņina lomu vēsturē.</p>		<p>Raksturo Pirmā pasaules kara svarīgākās norises un sekas.</p> <p>Zina Eiropas un pasaules politiskās kartes izmaiņas Pirmā pasaules kara ietekmē.</p> <p>Raksturo izmaiņas Baltijas politiskajā kartē Pirmā pasaules kara un neatkarības cīņu ietekmē.</p> <p>Prot raksturot, skaidrot un analizēt Pirmo pasaules karu kā noziegumu pret cilvēci.</p>	<p>Raksturo Latvijas nacionālās idejas attīstību no kultūrautonomijas līdz neatkarīgas valsts idejai.</p> <p>Izprot Latvijas valsts rašanās apstākļus. Zina citus valstiskuma modeļus Latvijā.</p> <p>Raksturo Latvijas parlamentārisma sākumu.</p>

3. Eiropa un pasaule starpkaru posmā (12% no kopējā mācību stundu skaita)

- 3.1. saimniecība un sabiedrība Rietumu demokrātijās. Ekonomiskā krīze;
- 3.2. komunistiskais režīms PSRS. Staļinisms;
- 3.3. fašisms Itālijā un nacisms Vācijā.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos globālās vēstures virzienus 20.–30. gados.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību 20.–30. gados.</p> <p>Raksturo autoritārisma un totalitārisma attiecības ar indivīdu 20.–30. gados.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē 20.–30. gados.</p> <p>Raksturo sievietes lomu demokrātiskā un totalitārā sabiedrībā.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Josifa Staļina, Benito Musolīni un Ādolfa Hitlera lomu vēsturē.</p>		<p>Raksturo valsts institūciju attīstību starpkaru posmā.</p> <p>Raksturo parlamentārisma starpkaru posmā.</p> <p>Analizē Eiropas un pasaules sociālekonomiskās attīstības tendences cēloņus starpkaru posmā.</p> <p>Zina Eiropas pasaules politisko karti starpkaru posmā.</p> <p>Prot raksturot, skaidrot un analizēt holokaustu.</p>	<p>Izprot Latvijas demokrātisma un autoritārisma tendenču; ārējos cēloņus.</p>

4. Latvija un Baltijas valstis 20.– 30. gados (13% no kopējā mācību stundu skaita)

- 4.1. Latvijas Republikas sabiedrība un saimniecība;
- 4.2. Latvijas Republikas politiskā attīstība. Autoritārais režīms;
- 4.3. Lietuva un Igaunija 20.–30. gados. Baltijas valstu ārpolitika.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos Latvijas vēstures virzienus 20.–30. gados.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo un nacionālo vēstures procesu attīstību 20.–30. gados.</p> <p>Izprot nacionālās identitātes veidošanos Latvijā 20.–30. gados.</p> <p>Raksturo autoritārisma attiecības ar indivīdu.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē.</p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Jāņa Čakstes un Kārļa Ulmaņa lomu vēsturē.</p>	<p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijas 20.–30. gadu vēsturē.</p> <p>Izprot tirdzniecības attīstības tendences un nozīmi Latvijas 20.–30. gadu vēsturē.</p> <p>Raksturo 20.–30. gadu Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo Baltijas politisko karti 20.–30. gados.</p>	<p>Izprot Latvijas Republikas veidošanās procesu.</p> <p>Izprot Latvijas demokrātisma un autoritārisma tendenču cēloņus, izpausmes un sekas. Ir pieredze vērtēt Latvijas Republikas parlamentārisma un autoritārisma vēsturi.</p>

5. Otrais pasaules karš (12% no kopējā mācību stundu skaita)

- 5.1. Otrā pasaules kara izcelšanās un gaita;
- 5.2. Latvijas un Baltijas valstu okupācija;
- 5.3. PSRS un nacistiskās Vācijas okupācijas politika Baltijā;
- 5.4. Otrā pasaules kara beigas un rezultāti.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos Latvijas un globālās vēstures virzienus Otrā pasaules kara laikā.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību Otrā pasaules kara laikā.</p> <p>Raksturo autoritārisma un totalitārisma attiecības ar indivīdu.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Vinstona Čērčila lomu vēsturē.</p>		<p>Raksturo Baltijas politiskās kartes izmaiņas Otrā pasaules kara rezultātā.</p> <p>Raksturo Otrā pasaules kara svarīgākos cēloņus, norises un sekas.</p> <p>Prot raksturot, skaidrot un analizēt holokaustu, citus genocīdus un noziegumus pret cilvēci Otrā pasaules kara laikā.</p>	<p>Izprot komunistiskās PSRS un nacistiskās Vācijas okupācijas režīmu ietekmi un sekas Latvijā Otrā pasaules kara laikā.</p>

6. Sašķeltā pasaule (15% no kopējā mācību stundu skaita)

- 6.1. Rietumu demokrātijas pēc Otrā pasaules kara. Sabiedrības un saimniecības attīstība un problēmas;
- 6.2. koloniālās sistēmas sabrukums. Trešā pasaule;
- 6.3. komunistiskā nometne Eiropā un komunistisko režīmu izplatība pasaulē;
- 6.4. Aukstais karš.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos globālās vēstures virzienus.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par globālo vēstures procesu attīstību pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Izprot atsvešinātības cēloņus un izpausmes postindustriālā laikmetā.</p> <p>Raksturo autoritārisma un totalitārisma attiecības ar indivīdu.</p> <p>Izprot indivīda lomu mūsdienu Austrumu un Rietumu sabiedrībās.</p> <p>Izprot un kritiski vērtē mūsdienu pasaules procesus.</p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p><i>Ir toleranta attieksme pret mūsdienu pasaules daudzveidību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures</p>	<p>Izprot industriālās un postindustriālās sabiedrības ietekmi uz vidi.</p> <p>Raksturo darba dalīšanas vēsturi Eiropā un pasaulē pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Izprot informatizācijas būtību un nozīmi pasaules vēsturē.</p> <p>Analizē civilizāciju saskarsmi un tās daudzveidīgās izpausmes un sekas.</p>	<p>Zina Eiropas un pasaules politisko karti un raksturo būtiskākās izmaiņas tajā pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Raksturo valsts institūciju attīstību pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Raksturo parlamentārisma vēsturi pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Izprot koloniālisma sekas.</p> <p>Prot raksturot, skaidrot un analizēt genocīdu un noziegumus pret cilvēci pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Izprot dalītās pasaules izveides pēc Otrā pasaules kara cēloņus, izpausmes un sekas.</p> <p>Izprot, analizē un vērtē globalizācijas procesu, skaidro starptautisko organizāciju (ES, NATO, ANO) veidošanās cēloņus un attīstības gaitu, izprot to lomu mūsdienu procesos.</p>	<p>Raksturo padomju režīma Baltijā starptautisko kontekstu.</p>

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p> <p>Analizē un vērtē Ņikitas Hruščova, Džona Kenedija, Mao Dzeduna lomu vēsturē.</p>			

7. Komunistiskais režīms Latvijā un Baltijā (9% no mācību laika)

- 7.1. Baltijas jautājums. Padomju režīma politika Latvijā, Lietuvā un Igaunijā;
- 7.2. Latvijas sabiedrība, nacionālās attiecības;
- 7.3. saimniecība Latvijā, Lietuvā un Igaunijā padomju gados.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo svarīgākos Latvijas vēstures virzienus.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Izprot cilvēku identitāšu daudzveidību un vēsturisko mainīgumu.</p> <p>Izprot nacionālās identitātes veidošanos Latvijā padomju laikā.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par indivīda stāvokli mūsdienu sabiedrībā.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē.</p> <p>Izprot un kritiski vērtē mūsdienu pasaules procesus.</p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p><i>Ir toleranta attieksme pret mūsdienu</i></p>	<p>Izprot industriālās un postindustriālās sabiedrības ietekmi uz vidi.</p> <p>Izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijā.</p> <p>Izprot industrializācijas būtību un nozīmi Latvijas vēsturē.</p> <p>Raksturo Latvijas padomju laika kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo Baltijas politisko karti pēc Otrā pasaules kara.</p> <p>Raksturo, skaidro un analizē noziegumus pret cilvēci Baltijā pēc Otrā pasaules kara.</p>	<p>Raksturo padomju režīma laiku un tā sekas Latvijas vēsturē.</p>

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p><i>pasaulē daudzveidību.</i></p> <p>Pilnveido pamatskolā apgūto vēstures jēdzienu izpratni, izprot un lieto jaunus vēstures jēdzienus.</p>			

8. Mūsdienas (15% no kopējā mācību stundu skaita)

- 8.1. PSRS un komunistiskās sistēmas sabrukums;
- 8.2. Latvijas, Lietuvas un Igaunijas neatkarības atjaunošana;
- 8.3. mūsdienu problēmas Latvijā, Eiropā un pasaulē.

Sasniedzamais rezultāts

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvide laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>Raksturo Latvijas, Eiropas un globālās vēstures virzību.</p> <p>Ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo virzību mūsdienās.</p> <p>Izprot atsvešinātības cēloņus un izpausmes postindustriālā laikmetā.</p> <p>Analizē indivīda un sabiedrības attiecību modeļus dažādās ideoloģijās.</p> <p>Izprot indivīda lomu mūsdienu Austrumu un Rietumu sabiedrībās.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par indivīda stāvokli mūsdienu sabiedrībā.</p> <p>Ir pieredze diskutēt par individuālo un kolektīvo atbildību vēsturē.</p> <p>Raksturo sievietes lomas evolūciju mūsdienās.</p> <p>Izprot un kritiski vērtē mūsdienu pasaules procesus.</p> <p>Pamato kultūras pieminekļu un kultūras mantojuma aizsardzības, kopšanas un saglabāšanas</p>	<p>Izprot postindustriālās sabiedrības ietekmi uz vidi.</p> <p>Raksturo mūsdienu Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu.</p>	<p>Raksturo mūsdienu Latvijas valsts institūciju attīstību.</p> <p>Raksturo mūsdienu Latvijas parlamentārismu.</p> <p>Raksturo mūsdienu Baltijas politisko karti.</p> <p>Izprot posttotalitārās sistēmas sabrukuma cēloņus un sekas.</p> <p>Izprot, analizē un vērtē globalizācijas procesu, skaidro starptautisko organizāciju (ES, NATO, ANO) veidošanās cēloņus un attīstības gaitu, izprot to lomu mūsdienu procesos.</p>	<p>Izprot Latvijas valstiskuma atjaunošanās apstākļus un zina svarīgākos šī procesa notikumus.</p> <p>Ir pieredze analizēt daudzveidīgo sociālo, saimniecisko, ideoloģisko un ārpolitisko ietekmi uz Latvijas valstiskuma attīstību.</p>

Indivīds un sabiedrība	Kultūrvidē laikā un telpā	Sabiedrība, valsts un vara	Latvijas valstiskuma vēsture
<p>nepieciešamību un <i>īsteno to praksē.</i></p> <p><i>Izprot ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību.</i></p> <p><i>Izprot demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību.</i></p> <p><i>Ir toleranta attieksme pret mūsdienu pasaules daudzveidību.</i></p> <p>Analizē un vērtē Mihaila Gorbačova, Rolanda Reigana, Vairas Vīķes Freibergas lomu vēsturē.</p>			

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Īstenojot programmu, attiecībā uz vērtēšanu jāievēro Ministru kabineta noteikumos par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu noteiktie izglītojamo iegūtās vispārējās vidējās izglītības vērtēšanas pamatprincipi un kārtība.

Vērtēšanas organizētājs un vērtētājs:

- atbilstoši vērtēšanas mērķim izmanto diagnosticējošo, formatīvo un summatīvo vērtēšanu;
- izvēlas piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā (ievadvērtēšana, kārtējā vērtēšana un nobeiguma vērtēšana);
- izmanto daudzveidīgas vērtēšanas formas un metodiskos paņēmienus;
- izvēlas vērtēšanas saturu atbilstoši mācību priekšmetā noteiktajam izglītojamā sasniedzamajam rezultātam;
- nosaka vērtēšanas kritērijus un izmanto pārbaudes darba mērķim atbilstošu vērtējuma atspoguļošanas veidu.

	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas uzdevumi	Noteikt izglītojamā iepriekš apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes mācību procesa plānošanai un uzlabošanai – turpmāko mācību mērķu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei, satura sakārtošanai.	Dot iespēju izglītojamajam noteikt mācību sasniegumus attiecībā pret būtiskākajiem programmā formulētajiem sasniedzamajiem rezultātiem, lai tos uzlabotu. Veicināt izglītojamā atbildību un motivāciju, iesaistot viņus vērtēšanas procesā. Veicināt mācību procesa uzlabošanu.	Noteikt izglītojamā mācību sasniegumus, lai konstatētu apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes vērtējuma izlikšanai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot arī formatīviem mērķiem (informācijai par mācību mērķu un uzdevumu sasniegšanu, mācību procesā izmantoto metožu izvērtēšanai, lēmuma pieņemšanai par turpmāko darbu).
Vieta mācību procesā (norises laiks), biežums	Ievadvērtēšanu ieteicams veikt mācību kursa, mācību gada vai temata sākumā.	Kārtējo vērtēšanu veic mācību procesa laikā. Pedagogs to organizē pēc nepieciešamības.	Nobeiguma vērtēšanu veic katra temata noslēgumā, nepieciešamības gadījumā apvienojot nelielus tematus vai apjomīgākos tematus sadalot sīkāk. Var izmantot mācību gada, izglītības pakāpes beigās.

	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācību procesā apgūtās zināšanas, prasmes, attieksmes, kas būtiski nepieciešamas turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido būtiskākie izglītojamajam sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata apguves laikā.	Saturu veido izglītojamajam sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata nobeigumā. Izglītojamajam iespējams savus mācību sasniegumus demonstrēt dažādos izziņas līmeņos.
Vērtēšanas formas	Izmantojamas daudzveidīgas vērtēšanas formas: mutvārdu, rakstiskas, praktisku prasmju, kombinētas; individuāla vai kolektīva snieguma; vērtēt iespējams gan ar objektīvi, gan subjektīvi vērtējamiem uzdevumiem.		
Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Novērošana, saruna, aptauja, tests u. tml.	Mācību rezultātu pārbaudīšanai galvenokārt izmanto tādas pašas metodes un paņēmienus kā mācību procesā. Novērošana, saruna, aptauja, darbs ar tekstu, vizualizēšana, pārspriedums, referāts, diskusija, mājas darbs u. tml.	Rakstveida, mutvārdu vai kombinēts pārbaudes darbs, pētniecisks darbs, individuāls vai grupas projekts u. tml.
Vērtētājs	Pedagogs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagogs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagogs atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtējuma objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā pedagogs atbilstoši izvēlētajām vērtēšanas formām un metodiskajiem paņēmieniem. Kritēriju izstrādāšanā var iesaistīt izglītojamos, lai pilnveidotu vērtēšanas un pašnovērtēšanas prasmes. Pedagoģi iepazīstina izglītojamos ar vērtēšanas kārtību.		
Vērtējuma atspoguļošana	Vērtējums aprakstošs.	Vērtējums aprakstošs vai ieskaitīts/neieskaitīts.	Pedagogs vērtē 10 ballu skalā un to dokumentē.

Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums

Mācību līdzekļi

1. Mācību literatūra

1.1. Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātā mācību literatūra mācību priekšmetā “Latvijas un pasaules vēsture” (publicēta internetā ISEC mājaslapas sadaļā “Mācību literatūra”);

1.2. papildu literatūra: izglītojamajiem vai pedagogiem domātā mācību vai metodiskā literatūra, kuru nav apstiprinājusi Izglītības un zinātnes ministrija, bet kuru var izmantot kā papildu literatūru atsevišķu standartā noteikto pamatprasību apguvei vai mācību sasniegumu pārbaudei attiecīgajā mācību priekšmetā: uzdevumu un vingrinājumu krājumi, hrestomātijas, izdales materiāli, atlanti u. tml.;

1.3. uzziņu literatūra: vārdnīcas, enciklopēdijas, antoloģijas, likumu, normatīvo aktu vai citu dokumentu krājumi, statistiskie pārskati u. tml. izdevumi;

1.4. periodiskie izdevumi;

1.5. interneta resursi.

2. Uzskates un tehniskie līdzekļi, iekārtas

2.1. uzskates līdzekļi: tabulas, plakāti, mākslas darbu reprodukcijas, attēli, kartes, audiovizuālie mācību līdzekļi u. tml.;

2.2. tehniskie līdzekļi un iekārtas: magnētiskā tāfele, interaktīvā tāfele, dators ar interneta pieslēgumu, projektor, atskaņotājs, magnetofons, televizors, kodoskops u. tml.

Mācību metodes

Nosauktajām mācību metodēm ir ieteikuma raksturs. Metožu izvēli nosaka mācību satura apguves mērķis un uzdevumi. Svarīga ir izvēlēto metožu daudzveidība, kas padara mācību procesu interesantāku gan pedagogiem, gan izglītojamajiem, kuru mācīšanās stili ir atšķirīgi. Programmā galvenā uzmanība veltīta tām metodēm, kuras ir aktuālas vidusskolā.

Informatīvās metodes

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Ekskursijas	Papildina mācību stundās apgūto vielu. Palīdz veidot saikni starp teoriju un praksi, vizualizē un emocionalizē vēstures saturu. Izglītojamie jāmotivē un jāsatgavo ekskursijai, vislabāk pirms tās uzdodot pašiem sagatavot informāciju un izpētīt apskatei paredzētos objektus. Neaizmirstiet, ka šobrīd daudzi muzeji piedāvā savas izglītojamajiem domātas mācību ekskursijas un programmas.	Muzeju pedagoģiskā programma Latvijas Kara muzejā “Brīvības cīņas”. Autentiskas vēsturiskas vietas apmeklējums Šķēdē, Liepājas rajonā, kur 1941.gada 15.-17.decembrī notika viena no nacistu realizētajām ebreju iznīcināšanas akcijām.
Lekcijas	Tiek izmantotas kā ievads teorijā, kas izglītojamajiem būs nepieciešama turpmākajam darbam ar vēstures avotiem un literatūru. Lekcijas pamatā esošā vienpusīgā komunikācijas forma pēc iespējas vairāk jāpapildina ar divpusīgu komunikācijas formu, kas ietver dialogu ar izglītojamo (t. s. frontālā lekcija). Ieteicamais teorētiskās lekcijas garums vidusskolā ne vairāk kā 30–35 minūtes. Lasot lekciju, ir svarīgi izmantot vizuālos, audio vai audiovizuālos uzskates līdzekļus, kas papildina mutisko informāciju. Nav vēlams lekcijā pārstāstīt izglītojamajiem pieejamo mācību grāmatu tekstu. Lasot lekciju, izglītojamajiem jāatgādina, ka tā ir tikai viena notikumu interpretācija.	Vēstures process un dažādi uzskati par to. Individuālisms Renesanses laikmetā. Islāma pasaule mūsdienās.

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Mācību filmas	Apvieno audiālo un vizuālo informāciju, rada emocionālu attieksmi pret apgūstamo materiālu. Pedagogam jau ātrāk jāiepazīstas ar demonstrēšanai paredzēto filmu, lai varētu paredzēt izglītojamo reakciju un zinātu, kur to uz brīdi apturēt kāda uzdevuma veikšanai vai atbildēm uz jautājumiem utt.	Mācību filmas Latvijas vēsturē: <ul style="list-style-type: none"> • “Agrārā reforma un saimniecība Latvijas Republikā 20.–30. gados.” • “Demokrātiskais un autoritārais režīms Latvijas Republikā 20.–30. gados.” • “Saimniecība un sadzīve Latvijā padomju laikā 1945.–1990. gadā.” • “Politiskā un kultūras dzīve Latvijā komunistiskā totalitārisma laikā 1945.–1990. gadā.”
Simpozījs	Ļauj apvienot lekciju ar grupas diskusiju. Iepriekš sagatavojušies, izglītojamie uzstājas ar tēmu padziļinošiem vai alternatīvu viedokli izsakošiem priekšlasījumiem.	Pilsonība un patriotisms antīkajā pasaulē. Latviešu nācijas veidošanās. Mūsdienu pasaules cilvēku daudzveidīgā identitāte(-es).

Interaktīvās metodes

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Citu izglītojamo mācīšana	Viens no visefektīvākajiem mācīšanās veidiem ir mācīt kaut ko citiem. Izglītojamajiem ne tikai pašiem jānoskaidro un jāsaprot, kas viņiem jāmača, bet arī jāizvēlas visefektīvākais informācijas pasniegšanas vai apgūstamās iemaņas demonstrēšanas veids.	Viduslaiku pilsētas un to saimniecības. Viduslaiku un jauno laiku vēstures pieminekļi Latvijā. Globalizācija, pārāpdzīvotība un ekoloģiskās problēmas.
Diskusija	Diskusija dod iespēju uzzināt izglītojamo viedokļus un attieksmes pret dažādiem vēstures notikumiem, pārrunāt neskaidros jautājumus, kolektīvi analizēt vēstures materiālu. Izglītojamie diskutējot mācās izteikt savus uzskatus un argumentēt tos, kā arī aizstāvēt savu viedokli. Var organizēt	Latvijas karavīrs Otrā pasaules kara frontēs.

Metode	Skaidrojums	Piemērs
	<p>diskusijas, kurām izglītojamie iepriekš sagatavojušies, kā arī spontānas diskusijas, kurām izglītojamie nav speciāli gatavojušies. Diskusijā, kas organizēta debašu veidā apspriež pretrunīgus tematus, pret ko izglītojamajiem ir izteikti pretēja nostāja. Debates ir piemērota forma, lai izglītojamie iemācītos draudzīgi izteikt savus argumentus un uzklaustīt pretēju viedokli, neieslīgšot personīgos apvainojumus, kuri debatēs ir aizliegti.</p>	
<p>Grupu darbs</p>	<p>Grupu darba nolūks ir aktivizēt izglītojamos un veicināt pētniecisku mācīšanās veidu. Šādā veidā izglītojamie gūst priekšstatu par darbu komandā, mācās sadarboties un kopīgi uzņemties atbildību. Vēlams, lai grupu veidotu 4–6 izglītojamie. Veidojot grupu ir jāņem vērā atlases kritēriji ar mērķi nodrošināt pozitīvu psiholoģisko klimatu grupā. Lai veicinātu darba produktivitāti, ir jānosaka laika limits, līdz kuram ir jābūt gataviem darba rezultātiem. Pēc darba prezentācijas, obligāts nosacījums ir objektīvs grupu darba rezultātu izvērtējums.</p> <p>Grupu darbu iespējams dažādot, organizējot t.s. numurētās grupas, kad katrai grupai ir savs numurs, un pēc zināma darba posma grupu sastāvs tiek pārveidots, lai jaunajās grupās būtu pa vienam pārstāvim no katras iepriekšējās grupas. Var organizēt “karuseli”, kad pēc grupas viedokļa izveidošanas kāds/kādi grupas dalībnieks(-i) apstaigā pārējās grupas un papildina savu informāciju ar citu grupu izpētīto vai izdomāto. Pedagogam jāuzņemas neuzbāzīga vidutāja loma, kā arī jāklūst par grupu pētnieciskā darba nodrošinātāju.</p>	<p>Vēstures process un dažādi uzskati par to.</p> <p>Cilvēks un brīvības idejas apgaismotāju uzskatos, to realizācijas mēģinājumi ar reformu un revolūciju palīdzību.</p> <p>Ekonomikas attīstības tendences Rietumos un komunistiskajās valstīs pēc Otrā pasaules kara.</p>

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Intervija	<p>Grupas vai atsevišķu dalībnieku diskusija jautājumu un atbilžu formā, kurā tiek dziļāk izpētīts temats, par kuru izglītojamie vai pedagogs nevēlas formālu skatījumu. Apgūstot jaunāko laiku vēsturi iespējams neklātienē organizēt arī izglītojamo vecāku un vecvecāku intervijas. Pievieno apgūstamajam vēstures materiālam personisku emocionālu attieksmi.</p>	Latvijas valstiskās neatkarības atgūšana.
Lomu spēle	<p>Lomu spēle ļauj pārbaudīt izglītojamo zināšanas kompleksā ar prasmēm, spējām un attieksmi, jo liek praksē lietot teorētiskās zināšanas. Lomu spēle attīsta izglītojamajos vēsturisko empātiju, izpratni par dažādiem cilvēku rīcības motivācijas, pasaules uzskata un uzvedības modeļiem pagātnē, labāk izprast indivīda lomu sarežģītās vēsturiskās situācijās. Lai sagatavotos lomu spēlei, nepieciešamas teorētiskas vēstures zināšanas un vēsturisko apstākļu izpratne. Jāpanāk, ka izglītojamie saprot, ka lomu spēles pamatā ir reāli, nevis izdomāti apstākļi un faktori, kas pagātnē ietekmējuši cilvēku izvēli. Vēlams lai lomas grupas pēc laika pārdaļītos citās grupās, tādējādi rastos iespēja pārstāvēt dažādus uzskatus, un savā starpā, spēlējot lomas, apmainīties ar viedokļiem.</p>	Ebreju glābēji holokausta laikā.
Pāru darbs	<p>Pāru darba priekšrocība ir tā, ka tas ir daudz ātrāk veicams un daudz elastīgāks nekā grupu darbs, līdz ar to labi piemērots vienkāršu uzdevumu veikšanai. Tajā pašā laikā darbs pāri veicina sadarbības prasmes un ieklausīšanos otra viedoklī. Darbs var būt vienpusējs, kad zinošākais izglītojamais palīdz ne tik zinošam, vai abpusējs – kopīga darbošanās un savstarpēja rezultātu novērtēšana.</p>	<p>Vēsturiskas personas – Krišjānis Valdemārs, Jānis Čakste, Kārlis Ulmanis, Vladimirs Leņins, Josifs Staļins, Benito Musolīni, Ādolfs Hitlers, Vinstons Čērčils, Ņikita Hruščovs, Džons Kenedijs, Mao Dzeduns, Rolands Reigans, Mihails Gorbačovs, Vaira Vīķe-Freiberga – darbības izvērtējums.</p>

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Prātavētra	Mācību procesā lietojama metode, lai ātri noskaidrotu izglītojamo iepriekšējās sagatavotības līmeni, interešu loku, attieksmes pret vienu vai otru vēstures jautājumu. "Prāta vētras" laikā saņemtās atbildes netiek kolektīvi analizētas un kritizētas.	Viduslaiku kristiešu telpas un laika redzējums. Pirmais pasaules karš.
Seminārs	Strukturalizēta grupas diskusija, kurai seko lekcija vai arī kurā apspriež jau iepriekš sagatavotas tēzes. Stimulē un pārbauda izglītojamo izpratnes un novērtēšanas spējas, kā arī izglītojamo spēju kritiski novērtēt citu viedokļus.	Latvijas okupācija 1940. gadā.
Tiesas	Nodarbība paredz argumentu izklāstīšanu "par" vai "pret" attiecībā uz kādu pretrunīgu vēstures jautājumu. Materiālu sagatavošanā un tiesas procesā advokātu, prokuroru, piesēdētāju, liecinieku un citās lomās jāiesaista visi izglītojamie.	Kārļa Ulmaņa autoritārais režīms.

Patstāvīgā darba metodes

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Projekti	Liek izglītojamajiem patstāvīgi un ilgstoši sadarboties grupās konkrēta uzdevuma veikšanai. Ļauj attīstīt plānošanas, informācijas iegūšanas, sadarbības prasmes. Projekta darba izstrādes laikā izglītojamajiem jāstrādā dažādās lomās un jāuzņemas atbildība par gala rezultāta sasniegšanu, prezentāciju un analīzi. Projekts nav realizējams vienā vai divās mācību stundās, tāpēc ieteicams izmantot Latvijas skolās pēdējos gados ieviestās "Projektu nedēļas".	Tēmas projektu darbiem piedāvātas programmas paraugā (skat. "Vēstures norišu interpretēšana dažādās darba formās").

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Referāti	<p>Patstāvīgi veikts pētījums par kādu konkrētu tēmu ar konkrētiem uzdevumiem. Referāts sastāv no faktu apkopojuma un analīzes, kā arī izdarītajiem secinājumiem. Referātu gatavošana attīsta izglītojamajos patstāvīgā darba, informācijas avotu atlases, sintēzes un analīzes prasmes, prasmi rakstiski un mutiski izklāstīt informāciju. Vēlams, lai dažu izglītojamo sagatavotos referātus noklausītos un analizētu visa klase, aizpildot iepriekš sagatavotas anketas. Tā tiek pilnveidots izglītojamo viedoklis par noteikto tēmu un iegūta jauna informācija.</p>	<p>Tēmas projektu darbiem piedāvātas programmas paraugā (skat. "Vēstures norišu interpretēšana dažādās darba formās").</p>